

MATAVIMAI

Skautė pratinasi ir išmoksta atspėti nuotolį, laiką, aukštį, plotį ir svorį, nenaudodama matavimo priemonių. Kiekviena skautė išsimatuoja ir žino savo:

1. Nykščio plotį	5. Sieksnį (išskėstų rankų ilgį)
2. Plaštakos plotį	6. Ūgį
3. Sprindžio ilgį	7. Pėdos ilgį
4. Ilgį nuo alkūnės iki riešo	8. Žingsnio ilgį

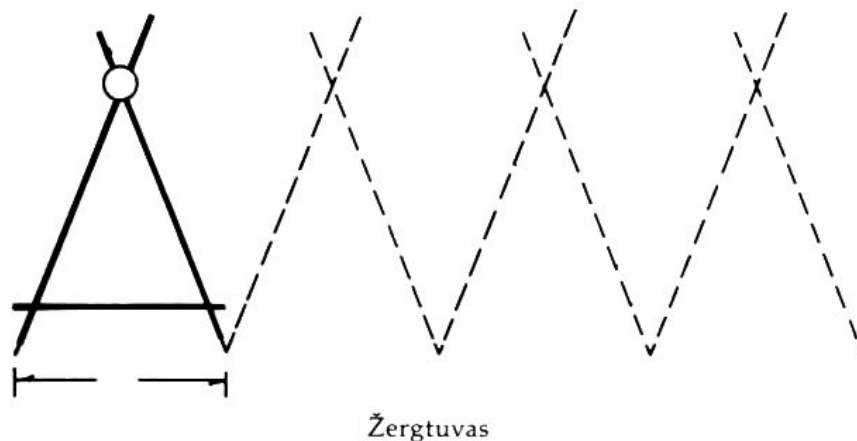
Tiksliai žinant šiuos savo matus, lengva apytikriai išmatuoti aplinkos daiktus.

ŽINGSNIO MATAVIMAS

Nusižymėti tam tikrą nuotolį (pvz. 25 m) ir kelis (pvz. 3) kartus nueiti tą nuotolį, skaičiuojant savo žingsnius (pvz. I—110, II — 95, III — 100). Sudėjus žingsnių skaičių padalinti iš ėjimo kartų ($110 + 95 + 100 = 305 : 3 = 100$). Gaunamas žingsnių vidurkis (100) tame nuotolyje. Padalinus nuotolį iš žingsnių vidurkio, gaunamas skautės žingsnio ilgis ($25 \text{ m} : 100 = 0,25 = 25$

NUOTOLIO MATAVIMAS

Žinant savo žingsnio ilgį, galima apskaičiuoti ir kitus atstumus. Yra dar vienas būdas nuotoliui matuoti, tai pasidaryti vieno metro žergtuvą (žiūr. brėž.).

LAIKO MATAVIMAS

Neskubant nueiti 1 km ir patikrinti, kiek užtrukta. Tokiu būdu galima apskaičiuoti, per kiek laiko nueinamas bet koks kilometrų skaičius.

ILGIO-PLOČIO MATAVIMAS

Žinant, kad pvz. nuo krūtinkaulio iki ištiestos rankos pirštų yra 1 m — galima išmatuoti virvę, lazda ir t.t.

SKAIČIAUS SPĖJIMAS

Norint atspėti žmonių skaičių susibūrimo, knygų skaičių lentynoje ar puslapių skaičių knygoje —

reikalinga praktika ir palyginamasis metodas.

SVORIO SPĖJIMAS

Pakilnojus maisto produktus, bandoma atspėti jų svorį, pvz. cukraus, miltų maišo ir pn. Pamažu įgaunamas svorio pajautimas, ir galima spėti kitų daiktų svorį.

GYLIO MATAVIMAS

Šulinio ar upės gylį (iš laivelio) galima tiksliai išmatuoti ilga virve. Prie virvės galo pririšamas akmuo ar kitas sunkus svoris. Virvė su svoriu palengva leidžiama į šulinio ar upės dugną, kol pajaučiamas svorio atsitrenkimas į dugną. Virvės ilgis, nuleistas iki dugno, parodys tikrą gilumą. Upės gyliui matuoti taip pat tinka ilga lazda, irklas ir pn.

UPĖS SROVĖS GREIČIO MATAVIMAS

Vandens srovės greitis matuojamas taip: į upę įmesti pagalį ar kitą neskestantį daiktą ir pasižymėti įmetimo laiką. Bėgant krantu, sekti plaukiantį pagalį bent 100 žingsnių ir vėl pažymėti laiką. Pvz. tą 100 žingsnių nuotolį pagalys nuplaukė per 2 minutes. Tai $100 : 2 = 50$ žingsnių per minutę — upės srovės greitis.

UPĖS PLOČIO MATAVIMAS

Upės plotis apytikriai matuojamas šiuo būdu: stovint ant vieno upės kranto ir žiūrint į kitą, reikia pridėti ranką virš akių taip, kaip rodo piešinys. Galvą palengva lenkti žemyn ar kelti aukštyn, kol rankos aukštis susilygins su priešingu upės krantu. Tada, nekeičiant nei rankos, nei galvos padėties, pamažu pasisukti išilgai kranto ir susirasti gerai matomą daiktą (medį, stulpą, krūmą), kurio atstumas nuo tavęs atitiktų tą patį rankos lygį. Tas tarpas iki nustatyto daikto šioje upės pusėje apytikriai bus lygus upės pločiui toje vietoje (žiūr. brėž.).

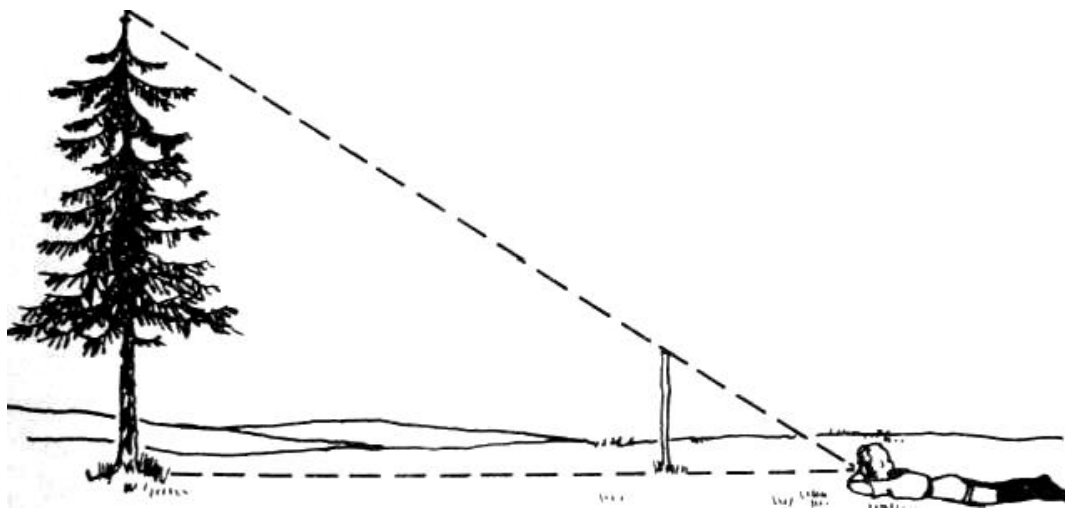

AUKŠČIO MATAVIMAS

Aukščiui matuoti yra keli matavimo būdai.

1. Prie daikto (medžio, namo, stulpo, fabriko kamino) pastatyti skautę arba lazdą. Atsitraukus gana atokiai nuo matuojamo daikto, ranką su pieštuku ištiesi ir pakelti akių aukštumoje. Taip laikant pieštuką rankoje, primerkus vieną akį, matuoti skautės ūgį ar lazdos ilgį, pasižymint tą vietą nykščiu. Nekeičiant padėties, reikia paskaičiuoti, kiek kartų tas nykščiu atžymėtas pieštuko ilgis telpa matuojamame daikte. Gautą skaičių padauginti iš skautės ūgio ar lazdos ilgio — gautas atsakymas bus matuojamo daikto aukštis.

2. Norint sužinoti pvz. medžio A aukštį, tiesia kryptimi nueiname 7 m ir toje vietoje išmeigiame 2 m lazdą B. Tada ta pačia kryptimi einame atgal, kol lazdos B viršūnė sutampa su medžio viršūne. Šis taškas pavadinamas C. Reikia, kad matuojamo daikto apačia A, lazdos apačia B ir žiūrėjimo taškas C būtų vienoje tiesioje linijoje. Matome, kad susidarė du stačiakampiai trikampiai. Taigi: medžio aukštis yra lygus atstumui nuo medžio iki lazdos, plus atstumas nuo medžio iki akies, padalintas iš atstumo nuo lazdos iki akies. Šis santykis turi būti padaugintas iš lazdos aukščio. Medžio aukštis yra lazdos aukštis, padaugintas iš atstumo. Medis yra tiek kartų aukštesnis už lazdą, kiek atstumas tarp akies ir medžio yra ilgesnis.

ŠEŠĖLIO MATAVIMAS

Saulėtą dieną daikto aukštį galima matuoti iš jo šešėlio ilgio, lyginant su turimos lazdos šešėlio ilgiu. Kiek kartų lazdos šešėlis bus trumpesnis už matuojamo daikto šešėlį, tiek kartų matuojamas daiktas aukštesnis už lazdą.

GEOGRAFINIS PLOTIS IR ILGIS

Geografinis plotis (latitude). Gaublys tarp šiaurės ir pietų ašigalio yra padalintas į dvi dalis. Linija, kuri apjuosia gaublį ir dalina jį į dvi lygias dalis, yra vadinama ekvatoriumi arba pusiauju. Atstumas į pietus ir į šiaurę nuo pusiaujo yra maždaug 6.250 mylių (10.000 km). Jis vadinamas geografiniu pietų arba šiaurės pločiu. Geresnei orientacijai šis nuotolis suskirstomas dar smulkiau. Tos smulkesnės linijos eina lygiagrečiai su pusiauju ir vadinasi lygiagretėmis arba paralelėmis (parallels of latitude). Jos visą gaublį padalina į 360 laipsnių (3600), o kiekvienas toks geografinio pločio laipsnis turi apie 69 mylias (110,4 km). Tuo būdu, jei norime nusakyti geografinio pločio vietą tiksliau, turime tas 69

mylias arba vieną geografinio pločio laipsnį padalinti dar smulkiau. Geografinio pločio laipsnis ir yra suskirstytas į 60 dar smulkesnių dalių, vadinamų minutėmis (60'), o kiekviena minutė padalinta dar į 60 sekundžių (60").

Žinome, kad pilnas apskritimas turi 360°, taigi linija, išvesta aplink žemę per ašigalius, taip pat yra apskritimas, turįs 360°. Jei išvesime liniją tik nuo vieno ašigalio į kitą, tai gausime pusę apskritimo, kas sudaro 180°. O jei vesime liniją tik nuo pusiaujo į ašigalį, turėsime tik 90°, nes tai sudarys tik ketvirtį apskritimo. Tuo būdu nuo pusiaujo iki ašigalių turime po 90° ir galime pasakyti, kad šiaurės ašigalis yra 90°šiaurės geografiniame plote. Pradedamasis taškas visada yra pusiaujis ir žymimas nuliniu laipsniu.

Paprastai žemėlapiuose parodoma tik keliolika geografinio pločio laipsnių, paimtų tam tikrais tarpais — kas antras arba kas dešimtas ir pn.

Geografinis ilgis (longitude). Norint išmatuoti nuotolį rytus ar vakarus, reikia turėti tašką, iš kurio galima būtų pradėti matavimą. Yra sutarta tuo pradiniu tašku laikyti Greenwich observatoriją, esančią Anglijoje prie Londono.

Žinome, kad žemėlapiai padalinti tam tikromis linijomis, einančiomis iš vieno ašigalio į kitą ir vadinamomis meridianais. Toks meridianas eina ir per Greenwich observatoriją. Jis pavadintas Greenwich arba nuliniu meridianu ir žymimas nuliu. Nuo jo į rytus turime 180 meridianų arba 180° rytų geografinės ilgumos, o taip pat ir 180° vakarų geografinės ilgumos. Eidami nuo Greenwich į vakarus, mes prieiname 180° vakarų geografinės ilgumos, bet nuo jo einant dar toliau ta pačia kryptimi, jau atsiduriame rytų geografinėje ilgumoje, ir čia pirmasis laipsnis, kurį prieiname yra 179. Tuo būdu einant vis ta pačia kryptimi, laipsnių skaičius mažėja, kol vėl pasiekiamas Greenwich meridianas (0°).

Geografinio ilgio laipsnis prie pusiaujo turi 69 mylias (110,4 km), bet, artėdamas į ašigalį, susiaurėja iki nulio. Jis, kaip ir geografinis pločio laipsnis, yra padalintas į 60 minučių (60'), o minutė — į 60 sekundžių (60").

Sakydami, kad Nida yra 21 rytų geografinio ilgio laipsnyje, galime išsireikšti kad: Nida yra 21 į rytus nuo Greenwich. Žinant, kas yra geografinis plotis ir ilgis, galima, paėmus žemėlapi, pagal duotą geografinį plotį bei ilgį surasti kad ir mažiausią vietovę, nors ji ir nepažymėta tame žemėlapyje.

MAZGAI IR KILPOS

Prieš maždaug trisdešimt metų, pora jaunų jūrininkų susidomėjo mazgais ir jų istorija. Ieškodami žinių muziejuose, knygose ir tarp žvejų ir jūrininkų, jie surinko 3200 įvairių mazgų. Iš šio skaičiaus apie 1000 yra naudojami įvairiuose amatuose ir specialybėse, o kiti yra arba panašūs, arba sugalvoti ornamentacijai.

Primityvūs žmonės mazgus naudojo ne tik daiktų surišimui, bet mazgams teikė ir magišką galią. Žyniai tvirtindavo galį mazgais „surišti“ vėjus; jūrininkai pirkdavo užburtus mazgus, kuriuos atrišus pakildavo vėjas, ir burlaiviai galėdavo plaukti . . . Laivininkystėje navigatoriai mazgais ženklindavo laiką, mazgais paženklintom virvėm buvo matuojamas vandens gylis, laivo greitis. Net ir šiandien laivų ir lėktuvų greitis matuojamas „mazgais“ (arba jūrų myliomis) — tokia stipri mazgais pažymėtos virvės įtaka.

Mazgais būdavo ir gydomasi. Pvz.: pakilus žmogaus temperatūra būdavo buriama rišant mazgus

ant gluosnio šakos — po mazgą kiekvienai ligos dienai. Tą padarius, būdavo kalbami burtai, kurių jėga karštis turėjo persikelti iš žmogaus į medį.

Pietų Amerikos Inca indėnai Peru apylinkėse mazgus naudodavo skaičiavimui. Incos, tiesa, niekad nebuvo išvystę savo rašto, bet sugebėjo palikti mazgų skaičiuotės alfabetą, vadinamą Kvipus, kuris atstojo raštą. Mazgais paženklintos virvės atstojo jiems knygas, kuriose išliko gyventojų surašinėjimų, surinktų mokesčių, derliaus ir turto sąrašai.

Mazgai yra visuomet ir visur naudingi: stovyklose atliekant pionerijos darbus, žaidžiant, darant rankdarbius, jūriniam skautavime. Mazgų rišimas lavina miklumą, pastabumą, orientaciją ir nagingumą.

Kiekvienas mazgas turi savo paskirtį ir savo rišimo būdą. Prieš rišant reikia žinoti, koks mazgas kur tinka ir kaip jį teisingai rišti. Taisyklingai surištas mazgas tvirtai laikosi ir lengvai yra atišamas, o netaisyklingai surištas — užsiveržia, gerai nelaiko ir sunkiai atišamas.

Lengviausias būdas išmokti rišti mazgus yra stebint kitą juos rišant, klausantis nurodymų ir pačiai bandant rišti.

Virvių yra plonų, storų, pakulinių, kanapinių ir dirbtinio pluošto. Viena nuo kitos jos skiriasi ir medžiaga, ir vijimo būdu. Storos ir stiprios virvės vadinamos lynais.

Virvės ir lynai laikomi švariai. Nešant niekuomet netempti žeme ar grindiniu. Jūros vandeniui sušlapusius lynus išplauti gėlu vandeniu ir išdžiovinti. Ilgesniam laikui virves ir lynus padėti sausoje, gerai vėdinamoje vietoje ir dažnai patikrinti.

Paprastasis mazgas (Overhand) vartojamas virvės galams užrišti, kad virvė nerykštų. Šis mazgas užsiveržia ir sudrėkęs sunkiai atišamas.

Paprastasis mazgas

Dvigubas paprastasis rišamas kaip paprastasis mazgas, tik rišamos dvi virvės kartu.

Dvigubas paprastasis mazgas

Aštuoniukė (Figure Eight) naudojama greitam lyno galo užtaisymui, kad lynas neišslystų pro bloką ar grandį. Lengvai atišamas.

Aštuoniukė

Tikrasis arba gerasis, taip pat **Jūrininkų** arba **refavimo mazgas** (Square or Reef). Jis naudojamas dviem vieno storumo virvėms surišti.

Tikrasis mazgas

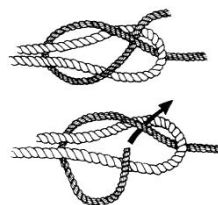
Yra tvirtas, lengvai atišamas, pats neatsiriša ir yra dažniausiai vartojamas. Buriuojant naudojamas burių ploto sumažinimui (refavimui).

Netikras (Granny knot) mazgas, dar vadinamas „šunmazgiu“, yra klaidingai surištas tikrasis mazgas.

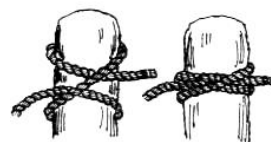

Netikras mazgas

Audėjų arba **vėliavos**, šoto (Sheet bend) **mazgas** naudojamas dviem nevienodo storio virvėms surišti, į stiebą keliamai vėliavai pririšti; audžiant nutrūkusį siūlą surišti ar pridurti kitą.

Audėjų mazgas

Piemėnų mazgas —
prisirišimas prie stulpelio

Gelbėjimo kilpa

Piemenų, paprastas „polerio” mazgas (Clove hitch) naudojamas pionerijos darbuose (virvei prie medžio pririšti arba ant kablio užmauti) ir laiveliams prie stulpo pririšti. Lietuvoje piemenys šį mazgą naudodavo botagai pasidaryti — nuo to ir mazgo vardas.

Gelbėjimo — „polerio” — (Bowline) mazgas naudojamas gelbstint skęstantį žmogų, leidžiantis iš medžio ar nuo kalno ir t.t. Taip pat laivo pritvirtinimui prie stulpo. Neužsiveržiantis ir lengvai atišamas.

Inkaro (Fisherman's or Anchor bend) **mazgas** naudojamas inkaro lyno pritvirtinimui prie inkaro, akies ar žiedo. Mazgas neatsirišantis ir saugus. Tempiamas stipriai užsiveržia.

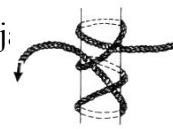
Inkaro mazgas

Žvejų mazgas (Fisherman's knot) yra dviejų paprastų mazgų junginys. Naudojamas surišti virvėms, kurios bus panertos į vandenį, nes ir šlapias lengvai atišamas.

Žvejų mazgas

Palapinės kilpa (Rolling hitch) arba stabdantis, veržiantis mazgas. Naudojama palapinės atotampoms pririšti. Palapinės atotampoms atleidžiamos, o išdžiūvus — ištempiamos. Taip pat vartojamas pririšimui prie kito lyno (traukiant laivą) ir pn.

Palapinės mazgas

Dvipuskilpės (Two half hitches) **mazgas** rišamas kaip piemenų mazgas ir vartojamas laivo pririšimui prie grandies.

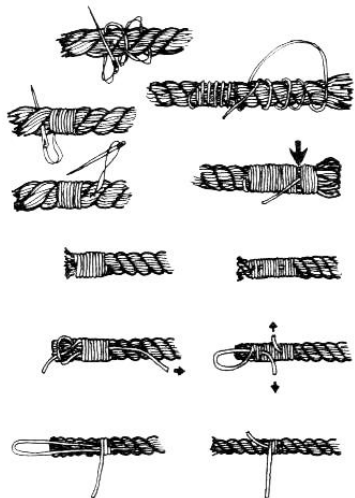

Dvipuskilpis mazgas

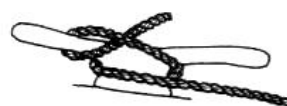
Paprastoji slankiojanti kilpa (Slip knot) naudojama virvei pririšti prie medžio, karties, rąsto; taip pat kaklaraiščiui užrišti.

Slankiojanti kilpa

Markės kilpa virvės galui užtaisyti

Teisingas pririšimas prie anties

Neteisingas pririšimas prie anties

Policijos kilpa

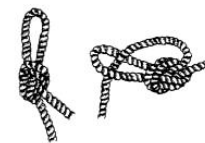
Markė (Whipping a rope end), „taklingas” vartojama dviem lazdoms surišti ir lyno galo užtaisymui.

Pririšimas prie anties (klampės) (Making fast to a cleat) naudojamas laivelių pririšimui krantinėje ir burlaivių falų (burvilkių) ir šotų (burvaldžių) pritvirtinimui.

Policijos kilpa (Policemen's) rišama naudojant piemenų mazgą. Ši kilpa naudojama suimtojo rankoms surišti.

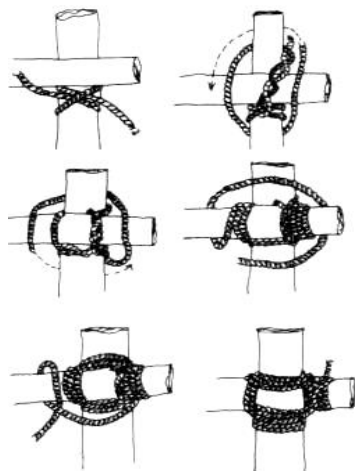
Alpinisto kilpa lengvai padaroma iš policijos kilpos. Vieną kilpą uždėjus po pažastimis, antrą per kelius, žmogus nuleidžiamas nuo kalno.

Kalinio mazgas rišamas dvigubai sulenkta virve kaip paprastasis mazgas. Užmetus dvigubą virvę ant medžio šakos (lango rėmo ar bet kokio objekto), vieną virvės galą pernerti per kilpą ir juo nusileisti. Nusileidus ir antrą virvės galą truktelėjus, virvė nutraukiama. Seniau taip kaliniai pabėgdavo iš kalėjimo.

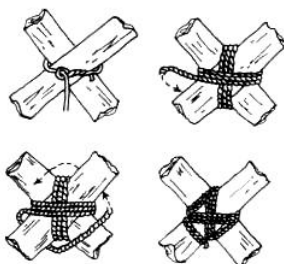
Kalinio mazgas (kilpa)

Kryžminis surišimas naudojamas surišti kartis ar rąstus, ant kurių bus dedamas sunkus daiktas.

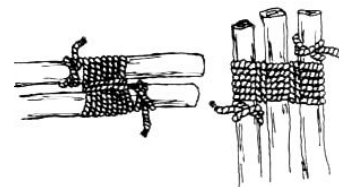
Statusis kryžminis surišimas

Įžambusis surišimas naudojamas surišti dvi sukryžiuotas kartis.

Įžambusis surišimas

Gubiniu mazgu surišus tris lazdas, galima jas vartoti kaip trikojį puodui pakabinti arba kaip pagrindą gubiškam laužui sukrauti.

Gubinis ma

Pundo mazgas

vartojamas ryšuliui surišti...

Skautė nepjauna virvės be reikalo. Sutrumpinimui vartoja sutrumpinimo kilpas, k.a.:

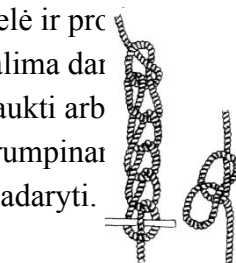
Avies arba šuns kilpa (Sheep shank). Kad kilpa neišsileistų, galima ją sutvirtinti keliais būdais: perrišti virvele ar perkišti virvę.

Grandies mazgas (Chain). Nuo pritvirtinto virvės galo padaroma kilpelė ir pritraukiama nauja kilpelė. Pro ją vėl traukiama kita kilpelė ir t.t. Tas kilpeles galima dar mažesnes ar didesnes. Padarius paskutinę kilpele, virvės galą galima visai ištraukti arba užbaigti užkišant kilpą pagaliuku. Antrasis užbaigimo būdas vartojamas, kai trumpinai virvės galas nėra laisvas. Siuvant grandies mazgas vartojamas diržo kilpoms padaryti.

Sutrumpinimo (avies, šuns) kilpa

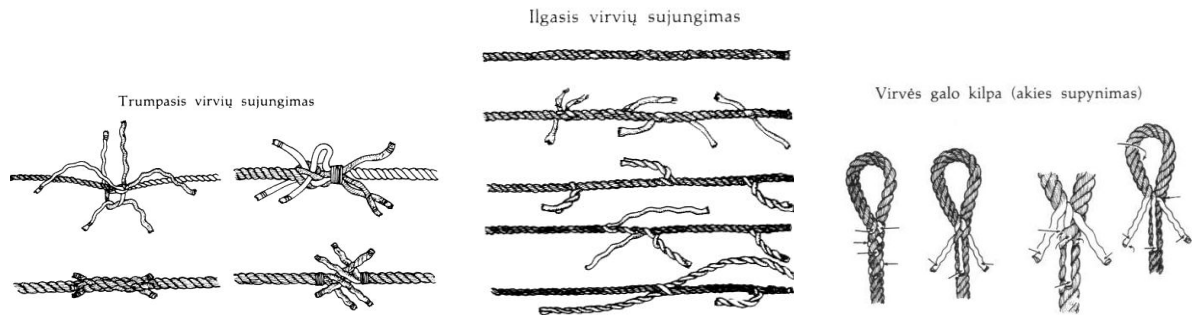
Trumpinimo mazgas. Trilinkai sulenkus virvę, surišamas paprastasis mazgas.

Trumpinimo mazgas

* * *

Dviejų virvių sudūrimas jas supinant vadinamas sujungimu (splicing). Vartojamas, kai irvių sujungimo vietoje neturi būti mazgo.

Trumpasis (short splice) yra stipriausias sujungimas, bet netinka jungiant stangias virves. Taip pat dvigubai pastorina virvę toje vietoje.

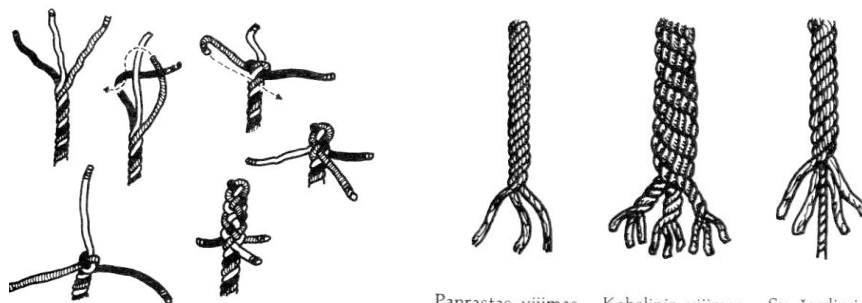
Ilgasis (Long splice) daromas tik su vienodo storio virvėmis. Yra silpnesnis, sunaudojama daugiau virvės, bet vienodo storio ir ypač tinka virvei, traukiamai per žiedus, kilpas (pulley) ir pn.

Virvės galo kilpa (Eye splice) daroma kaip ir trumpasis sujungimas, tik iš vienos virvės.

Virvių sujungimo kilpa daroma panašiai kaip ir virvės galo kilpa, tik vartojamos dvi virvės.

Atbulinis supynimas arba virvės galo atpynimas

Virvių vijimas

Paprastas vijimas Kabelinis vijimas Su šerdimi vijimas

Atbulinis supynimas (Back splice) naudojamas virvės, lyno galo užtaisymui. Atardomas virvės galas. Kiekviena virvės galo šaka (ir iš vidurio į lauko pusę) prakišama pro kitą, jos dešinę esančią palenktą šaką. Visos trys šakos vienodai suveržiamos. Toliau iš eilės kiekviena galo šaka prakišama pro suvytos virvės dalies šaką. Išeina taip, kad šakos galas prakišamas pro savo „kamieną“, esantį: suvytoje virvės dalyje.

SUTARTINIAI KELIONĖS ŽENKLAI

Kelionės ženklų yra bendrų, visiems vienodų ir žinomų, bet jų yra ir ypatingų, tik kai kuriems reikalams naudojamų, pačių skilčių-būrelių sugalvotų. Bendri sutartiniai kelio ženklai:

Šiuo keliu eik — eik rodyklės kryptimi.

Šiuo keliu neik — (rodyklės kryptimi), o ieškok kito ženklo. Kartais kryžkelėse dedama tik X be jokios rodyklės.

Sustok — ieškok kito ženklo.

Grįžk atgal — dvigubos rodyklės kryptimi.

Skubėk — rodyklės kryptimi.

Eik atsargiai — dairykis, gal bus kitas ženklas ar įspėjimas.

Išsiskyrėm priešingas kryptis. Skaitmenys prie rodyklių nusako, kurią kryptimi kiek asmenų nuėjo. Šis ženklas gali turėti ir daugiau kryptių su skaitmenimis.

Susiejome — ir toliau einame drauge, arba susieiti ir toliau eiti drauge.

Paslėptas laiškas — rodyklės kryptimi. Skaitmenys kvadrato viduryje nurodo nuotolį žingsniais.

Paslėptas laiškas — eiti 10 žingsnių rodyklės kryptimi, paskui pasukus dar 5 žingsnius iki paslėpto laiško.

Nuėjau namo — rodyklės kryptimi. Tas ženklas kartais naudojamas ir be rodyklės. Mažas akmenukas uždėtas ant didesnio turi tą pačią reikšmę.

Lauk manęs čia.

Geriamas vanduo rodyklės kryptimi. Skaitmuo rodo nuotolį žingsniais.

Nėra vandens — nurodyta kryptimi.

Negeriamas vanduo — reiškia, nurodyta kryptimi vandens yra, bet negeriamas.

Viskas gerai — ženklo kryptimi.

Yra pavojus — ženklo kryptimi. Pavojus gali būti: blogas kelias, nėra praėjimo ir pn.

Budėk — dėmesio! Tai yra įspėjimas ženklų sekėjoms, kad apsidairytų, nepraleistų dar nepastebėtų ženklų ir pn.

Kelias į stovyklą — rodyklės kryptimi.

Tiltas — rodyklės kryptimi. Nuotolis gali būti pažymėtas žingsnių skaičiais.

* * *

Sutartiniai vieneto ženklai gali būti labai įvairūs. Svarbu, kad jie būtų paprasti, lengvai parašomi ir nebūtų panašūs į jau matytus kito vieneto ženklus. Prie vieneto ženklų priklauso ir skilties siluetas, ir spalvos. Sutartinių ženklų naudojimo taisyklės:

1. Mokėti ženklus braižyti ir žinoti jų reikšmę.
2. Be reikalo ženklų nedėti, nes jie gali suklaidinti kitas žaidėjas.
3. Ženklus dėti taip, kad juos galima būtų lengvai panaikinti.
4. Savus ženklus, praėjus reikalui, tuoj panaikinti.
5. Svetimų ženklų nenaikinti ir negandinti.

Ženkliukai dedami ant kelio, prie kelio, aikštėje, ant medžio, tvoros, stulpo, žolės. Žaidimo pradžioje jie dedami kairėje kelio pusėje, kad būtų lengviau surasti, o toliau dedami taip, kaip patogiau. Galima juos išbrėžti pagaliu žemėje, išrašyti kreida ant tvoros, medžio; išdėstyti akmenukais, pagaliukais, nubarstyti smėliu ant juodos žemės ar kelio. Nulaužta medžio šakelė, surištos žolės pluoštas, palenkta šaka, surištas javų pėdas ir kt. taip pat gali būti kelio ženklas. Dedant ženklus, niekad nenaudoti dažų, kuriuos sunku nuvalyti, nežaloti medžių, nenaudoti sėklų ar maisto trupinių.

SIGNALIZACIJA MORZĖS ABĖCĖLE

Išradus būdą elektros laidais siųsti signalus, buvo panaudotas signalų raidynas, sudarytas amerikiečių mokslininko ir menininko Samuel Morse. Tas raidynas sudarytas iš ilgų ir trumpų ženklų

grupių — derinių, kurie perduodami garsu, tam tikrais rašomaisiais įrengimais, šviesos signalais, gairėmis, dūmais ir kitokiais būdais.

MORZĖS RAIDYNAS IR SKAITMENYS

A	.-	N	--	1
B	O	----	2
C	P	3
D	---	Q	----	4
E	.	R	.-.	5
F	S	...	6
G	---	T	-	7
H	U	---	8
I	..	V	9
J	W	---	0
K	---	X		
L	Y		
M	--	Z		

Labai svarbu išmokti atskirti taškų ar brūkšnių skambesį, pvz. pamėgink švilpti du, tris ir keturis taškus, įsiklausydama į jų ritmišką skambesį. Kartoti tą pratimą tiek kartų, kad lengvai galėtum priimti šias raides: e, i, s, h.

Toks pat pratimas labai reikalingas ir kitoms raidėms, jas suskirsčius grupėmis. Pvz.:

..

....

atsimintina,
vadinti

brūkšni., kiek ilgiau tariamu „ta“. Taigi, raidė „A“ skambės, kaip tariamas žodis „ti-ta“, raidė „K“ — „ta-tita“ ir t.t. Geriausiai Morzė išmokstama, naudojant kasetę: „Your introduction to Morse Code“. 1976, The American Radio Relay League, Inc.

Signalizuojant elektros lempute, laužo šviesa, žibintu ar pn., tašką siunčiame, parodydamos šviesą trumpai — tiek, kiek reikia laiko pasakyti „viens“. Siųsdamos brūkšni, skaičiuojame iki trijų. Tarp taškų ir brūkšnių vienoje raidėje skaičiuojama „viens“ pauzė. Pabaigus siųsti raidę, skaičiuojama pauzė iki trijų.

Signalizuojant gairėmis, jų spalva turi būti ryški. Gairės dažnai būna dviejų spalvų. Viena ranka, ištiesta su gairele į šalį, reiškia tašką; abi rankos ištiestos su gairėmis į šalis — brūkšni. Gairės sukryžiuotos virš galvos, reiškia signalizacijos pradžią. Gairės nuleistos žemyn ir sukryžiuotos prieš save — raidės užbaigimą. Toj pačioj padėty sukryžiuojimas du kartus — žodžio pabaigą, sukryžiuojimas tris kartus — sakinio pabaigą.

Mokantis Morzė,
kad tašką galima
trumpučiu „ti“, o

TYLŪS SIGNALAI

Iškylaujant, keliaujant ar atliekant skautiškus uždavinius gamtoje, vadovė gali duoti komandas ir nurodymus tyliai. Tam tikslui yra naudojami tylūs signalai.

„Dėmesio!“ yra labiausiai naudojamas signalas. Vadovė iškelia dešinę ranką kiek galima aukščiau. Visos pastebėjusios šį signalą atsako tuo pačiu ir laukia sekančios komandos.

SIGNALAI

„**Linijon stok!**“ — rankos ištiestos pečių aukštumoj prieš save.

„**Eilėn rikiuok!**“ — rankos ištiestos pečių aukštumoj šonus.

„**Pusračiu stok!**“ — rankos pusiau pakeltos į šonus.

„**Ratu stok!**“ — rankos pusiau pakeltos į šonus ir judinamos ratu.

„**Grįžkite! Susirinkite!**“ — ranka pakelta virš galvos ir sukama ratu.

„**Zygiuot pirmyn!**“ — pakelta ranka mojomama priekin.

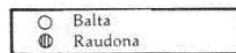
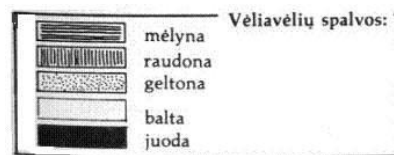
„**Išsiskirti! Išsiplėsti!**“ — rankos judinamos pečių aukštumoj.

„**Skubėkite!**“ — kumštis kilnojamas nuo peties į viršų.

„**Sustokite!**“ — ranka sulenkta per alkūnę delnu į priekį.

„**Pasislėpkite!**“ — pečių aukštumoje plasnojamos rankos.

„**Nekreipti dėmesio!**“ ranka braukiama kelis kartus per veidą iš vieno šono į kitą, reiškia neigimą.

ŠVILPESIAI

Švilpesiai yra garsų ženklai. Patogiausia švilpti švilpuku. Kiekviena skautė turi turėti švilpuką.

— Vienas ilgas švilpimas „Dėmesio! Ramiai!”

— — — — Eilė ilgų sušvilpimų „Išsiskirstykite! Eikite pirmyn! Pasitraukite toliau!”

- - - - - Eilė trumpų švilptelėjimų — „Prisiartinkite! Susieikite! Susiburkite!”

————— Eilė trumpų ir ilgų švilptelėjimų pakaitomis — „Pavojus! Saugokitės!”

- - - — Trys trumpi ir vienas ilgas — „Vadovės pas mane!”

PĖDSAKAI

Skautei svarbu mokėti atskirti žmogaus, gyvulio ir paukščio pėdsakus. Žiemos metu sniege ar drėgnoje žemėje aiškiai matosi įvairūs pėdsakai. Iš atpažintų pėdsakų galima nustatyti kieno ten būta, kur nueita ar vaikščiota. Pėdsakų atpažinime ir sekime svarbu prisiminti to meto orą ir jo pasikeitimus. Pvz. lietus ar vėjas gali panaikinti pėdsakus, o po lietaus drėgnoje žemėje pėdsakai būna ryškesni. Jei naktį lijo, o rasti žmogaus ir šuns pėdsakai aiškūs ir giliai įspausti, tai čia visai neseniai vaikščiota žmogaus su šunimi.

ryte

Šuns

Katės

Katės

Voveraitės

Meškėno (raccoon)

DEBESYS IR ORO SPĖJIMAI

DEBESYS susidaro iš vandens garų, kurie, kildami aukštyn nuo žemės, aušta ir kondensuojasi. Pagrindinės debesų formos yra dvi:

Cumulus — kamuoliniai, kurie susidaro atmosferoj vyraujant vertikaliai oro judesiui ir

Stratus — sluoksniniai, kurie susidaro atmosferoj vyraujant horizontaliam oro judesiui.

Tarptautinėj debesų kvalifikacijoj yra 4 debesų šeimos su 10 debesų rūšių. Jų pavadinimai lotyniški.

(Plačiau apie debesis žiūr. enciklopedijose, didesniuose žodynuose ir kt.).

Stebint dangų, debesis, vėją ir meteorologijos instrumentus (barometrą, termometrą ir kt.), nustatomas oras. Be instrumentų oro pasikeitimai spėjami tik apytikriai, pvz.:

Galima laukti gero oro, jeigu: Dangus aiškiai mėlynas dieną ir skaisčiai raudonas vakare; vėjas silpnas, debesėliai padriki; saulė leidžiasi ne į debesis ir kyla ne iš debesų; žvaigždės matomos, tačiau šviečia ramiai ir pilksvai; gryname danguje tolumoje blyksi žaibai; jūrų paukščiai skraido toli nuo krantų, o žemės paukščiai — aukštai.

Galima laukti blogo oro, jeigu: Saulė leidžiasi į debesis ir kyla iš debesų; kamuoliniai debesys grupuojasi, saulė blyški; debesyse blyksi tolimi žaibai; žvaigždės didelės ir smarkiai mirga; kyla migla ir sudaro debesis; jūrų paukščiai laikosi arti krantų, o žemės paukščiai skraido žemai. Ratilai (drignė) aplink mėnulį pranašauja stiprų vėją, o ratilai aplink saulę — lietų. Žuvėdros, tupinčios ant vandens, snapais „rodo“ kryptį, iš kur galima laukti vėjo. Prieš lietų labai geras matomumas ir garsas.

PEILIS IR KIRVIS

Peilis ir kirvis yra du naudingiausi miško gyventojų įrankiai. Geras medžiotojas, stovyklautoja ar skautė negali be jų apsieiti. Iš to, kaip žmogus laiko ir naudoja peilį ar kirvį, galima drąsiai spręsti, kiek jis nusimano apie miško gyvenimą. Prityrusi stovyklautoja nežaidžia šiais įrankiais, bet dirba. Todėl:

1. Peilis ir kirvis nevartojamas darbams, kurie be reikalo juos atšipintų ar nulaužtų.
2. Jie vartojami atsargiai, kad nesužeistum aplink esančių žmonių.

PEILIS

Peilių yra visokiųjų rūšių ir formų. Patogiausias yra sulenkiamas skautiškas peilis. Perkant peilį, svarbu, kad jis turėtų gerą geležtę ir būtų aštrus. Labai paranku, jei peilis turi kilpą pakabinimui ant diržo.

Peilį vartojant:

1. Drožiama nuo savęs, kad nesusižeistum.
2. Peilio kriaunos nevartojamos plaktuko vietoj ir nesistengiama perpjauti lazdos, plakant peilį kirviu, plaktuku ar akmeniu.
3. Peilis nekišamas į ugnį.
4. Skautė nenešioja atlenkto peilio rankoje.
5. Peilis nepaliekamas ant žemės ir nelaikomas drėgnoje vietoje.
6. Skautė išmoksta galasti peilį teisingu būdu.
7. Peilio ašmenys laikomi švariai.

Gera skautė prižiūri savo peilį. Peilis retkarčiais turi būti pateptas alyva. Kuo aštresnis peilis, tuo jis saugesnis. Sulenkiamą peilį reikia labai atsargiai atlenkti bei sulenkti, nepakišant po ašmenimis pirštų. Paduodant nesulenktą peilį kitai, jis laikomas už ašmenų.

FINKA, arba suomiškas peilis, skautų labai mėgstamas ir yra dekoratyvus, tačiau pjaustymui ar drožinėjimui nelabai tinka. Finkos ašmenys staigiai sustorėja ir todėl ne pjauna, o skelia. Finka patogi greitam pavartojimui lauko virtuvėj ar pn. Laikoma makštyje, jokių būdu ne medyje, stale ar smėlyje.

KIRVIS

Kasdieniniame skautavime, kur kirvis naudojamas tik malkoms ir prakuroms, užtenka maždaug 112 kg svorio kirvuko. Jis nei per sunkus nešiotis, nei per lengvas kirsti. Toks kirvukas naudojamas viena ranka. Kirviai, kurių paskirtys kitokios, yra daug sunkesni ir įvairesnių formų.

Nesaugu ir nepatartina malkas skaldyti ant akmens. Keliaujant kirvis nešamas makštyje. Laikomas už koto, arti ašmens, nusukus nuo savęs.

Kirvio kotas turi būti labai tvirtai įstatytas skylėn ir sutvirtintas kyliu iš kito galo (prie kirvio galvos). Kirvakočiui sudžiūvus ir susitraukus, reikia jį pamirkyti sėmenų alyvoje (linseed oil), kad vėl išbrinktų. Pats kotas turi būti lygus, kad nesužeistų rankos.